

Höga och rörliga livsmedelspriser - Är exportrestriktioner ett hot mot tryggad livsmedelsförsörjning?

Författare till svenska FAO-kommitténs debattskrift:

Andreas Davelid

Patrik Eklöf

Fabian Nilsson

Upplägg på presentationen

- Inledning
- **Exportrestriktioner**
- Andra politiska åtgärder
- Avslutande kommentarer

FAO:s matprisindex

Källa:FAO

Effekter av höga och rörliga livsmedelspriser

- Höga priser är dåliga för konsumenter, men effekterna är mycket varierande
 - Höga livsmedelspriser är bra för producenter, men många producenter är nettokonsumenter. Dessutom kan andra prisökningar äta upp vinsten med höga priser
 - Rörliga priser ökar osäkerheten både för konsumenter och producenter...
- ...men även osäkerheten för regeringarna.

Tryggad livsmedelsförsörjning på den internationella agendan

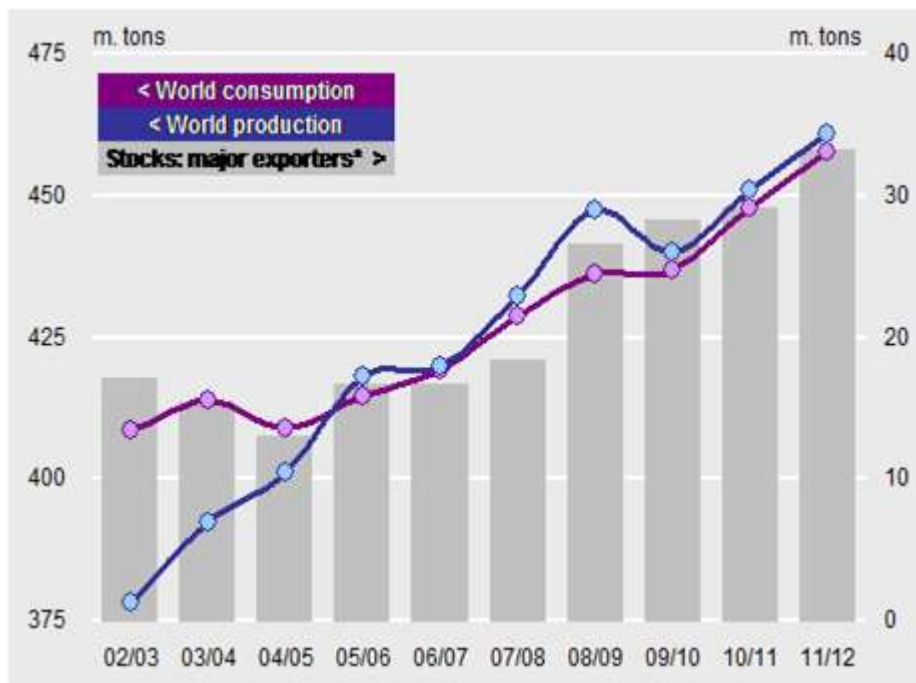
- Lågt intresse för jordbruk från och med tidigt 1980-tal
- Från 1980-talet kraftig minskning av andelen ODA som går till jordbruk
- Förnyat intresse från och med pristoppen 2007-2008.

Exempel:

- UN HLTF
- FAO
- Kommittén för tryggad livsmedelsförsörjning (CFS)
- G8/G20
- (Världsbankens WDR 2008)

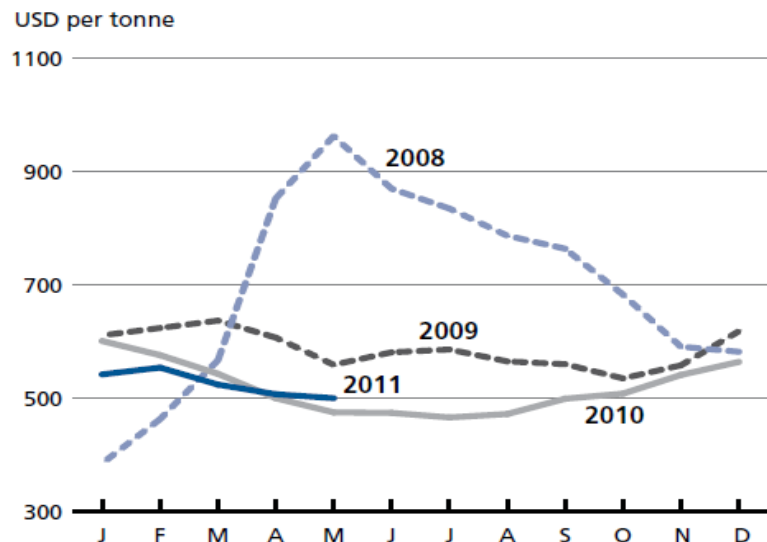
Exemplet ris

Produktion, konsumtion och lager (ledande exportörer)

Exportpris 2008-2011

Figure 15. Rice export price (Thai 100% B, f.o.b. Bangkok)

Källa: IGC

Källa: FAO

Typer av exportrestriktioner

- Exportförbud
- Exportkvoter
- Exportskatter
- Minimiexportpriser

Varför införs exportrestriktioner?

- Säkerställa livsmedelstillgången för den egna befolkningen
- Generera inkomster till statskassan
- Stöd till inhemsk förädlingsindustri
- Påverka världsmarknadspriset
- Reglera export av miljöskadliga ämnen, hotade arter eller för att bevara naturresurser

Negativa effekter av exportrestriktioner

- Nettoimporterande låginkomstländers livsmedelstrygghet försämras
 - Inhemska producenters lönsamhet försämras
 - Spridningseffekter
 - Diskriminering, korruption och spekulering
 - Risk för självuppfyllande profetia
 - Lägre effektivitet
- Effekterna skiljer sig åt mellan olika typer av exportrestriktioner

Hur regleras exportrestriktioner internationellt?

Idag:

- GATT-avtalet (artikel XI)
- WTO:s jordbruksavtal

I framtiden?

- Doharundan
- G20

Några exempel på exportrestriktioner 2008-2011

Indien: Exportförbud för ätbara oljor, ris, vete, linser, lök, kasein och mjölkprodukter. Exportskatter för bomull.

Ryssland: Exportförbud för vete, korn, råg och majs.

Ukraina: Exportkvoter för vete, majs, korn, råg m.m.

Vietnam: Minimi-exportpriser för ris

Argentina: Exportskatter för vete och sojabönor m.m.

Studier om effekter av exportrestriktioner

- 10 % initial ökning av priset kan förstärkas med 20-50 % om exportskatter införs (rapport till G20)
- Under perioden 2006-2008 ledde införandet av exportrestriktioner till att vetepriiset ökade med 20 % enl. USDA:s chefsekonom, (Mitra och Josling 2009).
- 30 % av ökningen av vetepriiset och 45 % av ökningen av rispriset 2006-2008 kan hänföras till exportrestriktioner (Martin och Anderson 2011).
- Tre månaders tillämpning av exportkvoter i Ukraina innebar att jordbruksinkomsterna minskade med 2- 2,5 miljarder USD.

Exempel på andra politiska åtgärder

Åtgärder för att sänka konsumentpriserna

- Tullar och skatter
- Lagerhållning (frisläppande av varor från lager)
- Priskontroll på livsmedel
- Livsmedelssubventioner

Åtgärder för att öka livsmedelsproduktionen

- Subventioner till jordbrukare för insatsvaror
- Prisstöd till producenter av jordbruksprodukter (minimipriser)

Exempel på andra politiska åtgärder (forts.)

Säkerhetsnät för konsumenter

- Riktade kontantbidrag och livsmedelscheckar.
- Livsmedel/pengar för arbete

Strukturella åtgärder riktade till jordbruket –jordbrukspolitik

- Infrastruktur
- Institutioner
- Marknader
- FoU
- Landrättigheter

Avslutande kommentarer

- Exportrestriktioner är som vi har sett problematiska av flera skäl. –behöver regleras!
- dessutom minskar exportrestriktioner förtroendet för de internationella marknaderna.
- Handel behöver ingå i strategier för att långsiktigt öka livsmedelstryggheten.
- Investeringar, privata och offentliga, behövs i FoU, infrastruktur, institutioner och marknader m.m.
-men även sociala skyddsnät (och livsmedelshjälp).
- Makroekonomisk stabilitet, utbildning och hälsa.

Tack för er uppmärksamhet!

Har ni ytterligare frågor får ni gärna kontakta mig:
andreas.davelid@jordbruksverket.se

